

AS...
20 SEP 1966
Dist...

Ans.D. 63/1965
Aktbil. 28

ÖSTERBYGDENS VATTENDOMSTOLS

DOM

meddelad i domstolens kansli i

Stockholm den 19 september 1966.

I domstolen: Vattenrättsdomaren Lars Jarnås, vattenrättsingenjörerna Sverker Nilsson och Per Ivan Jönsson samt vattenrättsnämndemännen Lars Svedberg, Gäddvik, Runemo, och Axel Sundberg, Slotte, Ljusdal.

Sökande: Hanebo kommun.

Ombud: Förbundsjuristen Guldner Hornsved, Svenska Kommunförbundet, Stockholm.

Saken: Prövning av lagligheten av en å fastigheten Bofara 2° i Hanebo socken, Gävleborgs län, utförd grundvattentäkt m.m.

ORIENTERING OCH HÖJDSYSTEM.

De centrala delarna av Hanebo kommun genomflytes från sydväst till nordöst av Flugån (Kilån), som vid Kilafors stations-samhälle utfaller i sjön Bergviken. Omkring 4 kilometer sydväst om Kilafors rinner Flugån genom Bofarasjön.

Drygt 1 km sydväst om Bofarasjön och ca 120 m söder om Flugån har Hanebo kommun anlagt en grundvattentäkt på den kommunen till-

Västansjö

AnsD 63/1965
Aktbil 28

-----
5. Skyddsområde

a) Förordnande jämlikt 2 kap 62 § vattenlagen

Omfattningen av det skyddsområde, som avses i yrkandet nr 3, framgår närmare av en i målet ingiven karta, aktsida 228. Skyddsområdet indelas i zon 1, brunnsområde, vilket motsvarar vattentäktsfastigheten Bofara 2:8, zon 2, inre skyddsområde och zon 3, yttre skyddsområde.

De av kommunen föreslagna skyddsföreskrifterna har följande lydelse:

"A) Zon 2, inre skyddsområdet

1. Sand- eller grustäkt får icke ske till större djup än 3 meter över högsta grundvattenytan.
2. Industriell inrättning eller ensilageanläggning får icke anordnas.
3. Avloppsvatten får icke utsläppas för infiltration i grunden eller i mot vattentäkten rinnande vattenflöden. Intet avloppsutsläpp får förekomma utan att sättet härför godkänts av kommunen. Avloppsledning jämte tillhörande brunnar skall utföras av vattentätt material och med vattentäta fogar.
4. Avträde skall förses med täta plåtkärl och skötas på ett godtagbart sätt.
5. Avstjälningsplats för orenligheter (soptipp) får ej förläggas inom området.
6. Upplag (lager) av petroleumprodukter, tjärprodukter, vägsalt, fenolhaltiga preparat, giftiga kemikalier eller andra för grundvattnet skadliga ämnen, ävensom avfall, som innehåller dylika ämnen, får icke förekomma med mindre sådana särskilda åtgärder vidtagits, att ämnet vid läckage eller dylikt hindras nedtränga i grunden. Dylikt ämne får ej heller spridas eller utsläppas inom området.

Spridning av naturgödsel och andra gödningsmedel får dock förekomma i den omfattning som normalt erfordras för jordbrukets behov.

7. Nyanläggning av väg får ej ske med mindre åtgärder vidtagas till förhindrande av att grundvattnet förorenas från vägen.

B) Zon 3, yttre skyddsområdet

1. Sand eller grustäkt får icke ske till större djup än 1 meter över högsta grundvattenytan.
2. Industriell inrättning med för grundvattnet skadligt avfall, såsom syror, lutar och metallsalter, eller ensilageanläggning får icke anordnas med mindre avfallet på betryggande sätt förvaras och avlägsnas.
3. Avloppsvatten får icke utsläppas för infiltration i grunden.

Avloppsvatten från enstaka hushåll eller därmed jämförlig enhet får dock utsläppas efter avslamning i helt tät och av kommunen godkänd typ av reningsbrunn. Avloppsledning skall utföras av vattentätt material och med vattentäta fogar. Här nämnda anordningar behöva dock endast utföras, om kommunen så påfordrar.

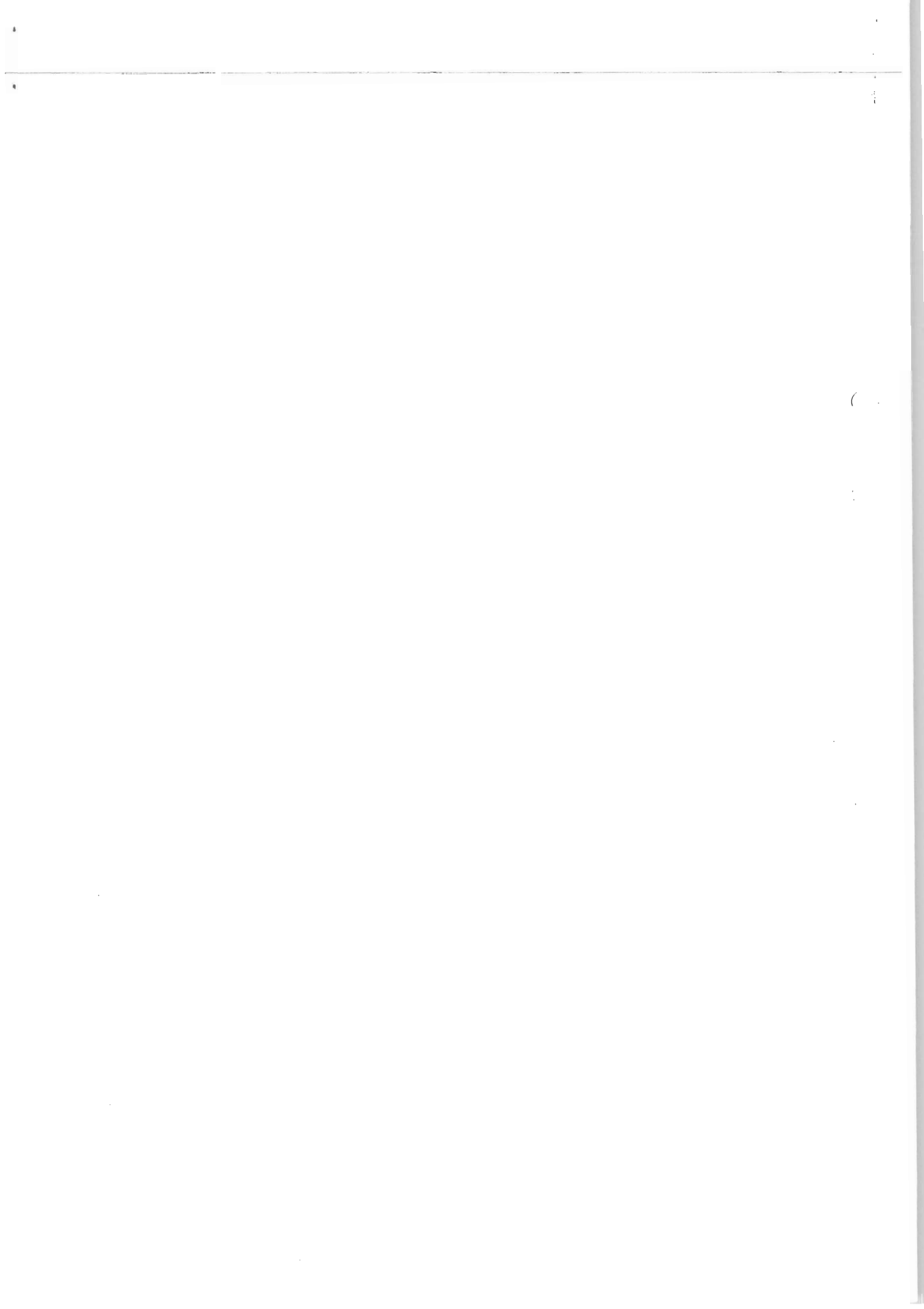
4. Upplag (lager) av petroleumprodukter, tjärprodukter, vägsalt, fenolhaltiga preparat, giftiga kemikalier eller andra för grundvattnet skadliga ämnen ävensom avfall, som innehåller dylika ämnen, får icke förekomma med mindre sådana särskilda åtgärder vidtagits, att ämnet via läckage eller dylikt hindras nedtränga i grunden. Dylikt ämne får ej heller spridas eller utsläppas inom området på sådant sätt att grundvattnet kan förorenas.

Spridning av naturgödsel och andra gödningsmedel samt allmänt förekommande växt- och djurbekämpningsmedel får dock förekomma i den omfattning som normalt erfordras för jord- och skogsbrukets behov.

C) För zon II och III gemensamma bestämmelser

1. Därest i sand- eller grustag begagnas med flytande bränsle driven arbetsmaskin, som ej är fordon, skall till förhindrande av att bränslet utläcker på marken, vara under maskinen anbragt tätt plåt- eller betongtråg (utan bottenavlopp) rymmande hela den förekommande bränslemängden. Trågets kanter ska vara tillräckligt höga för att hindra bränslet att komma utanför tråget. Innehavare av sådan maskin skall tillse att tråget ej genom vattenfyllning eller på annat sätt bringas ur funktion.
2. Gödselstad skall vara försedd med betryggande anordningar till skydd mot grundvattenförorening. Anordningarna ska utföras på kommunens begäran och enligt av kommunen för varje särskilt fall lämnade anvisningar.
3. I fråga om upplag av petroleumprodukter och andra brandfarliga varor ska utöver vad i punkterna A 6 och B 4 sägs, iakttagas de tillämpningsföreskrifter till kungl förordningen den 1 december 1961 om brandfarliga varor som utfärdas av kommerskollegium.
4. Vid upplag som i punkterna A 6 och B 4 ovan avses skall av upplagets innehavare uppsättas varningsskylt med upplysning om att upplaget är beläget inom skyddsområde för vattentäkt.

5. Innan anläggning som i punkterna A3, A4, A6, A7, B2, B3, B4, C1, C2 och C3 ovan avses påbörjas skall förberedande av möjlighet till kontroll, anmälan göras till kommunen. Sådan anläggning får ej tagas i bruk förrän kommunen godkänt densamma.
6. När i det föregående talats om kommunen avses därmed den kommunala myndighet som kommunfullmäktige i Hanebo kommun bestämmer."

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT
VATTENDOMSTOLEN

DOM
7.5.1975
Stockholm

s 1 (17)

VA 51/74
Aktbil 15

I DOMSTOLEN

särskilt förordnade vattenrättsdomaren Mats Ericsson, fastighetsrådet Bengt H:son Falk samt nämndemännen Kurt Jonsson, Alfta, och Per Erik Nordh, Bollnäs

SÖKANDE

Bollnäs kommun

ombud: advokaten Bengt Ljusberg, Box 205, 851 04 Sundsvall 1

SAKEN

tillstånd till bortledning av vatten ur Gällsån för infiltrering till förstärkande av grundvattentäkt m m

ORIENTERING; TIDIGARE TILLSTÅND

Å den av kommunen ägda fastigheten Bofara 2:8 i Hanebo socken, Gävleborgs län, har kommunen för vattenförsörjningen inom Kilafors och angränsande tätbebyggelseområden anlagt en grundvattentäkt. Vattentäkten godkändes genom dom av Österbygdens vattendomstol 19.9.1966 i mål AD 63/65, varvid kommunen medgavs rätt att ur vattentäkten utta intill 700 m³ vatten om dygnet, räknat som medeltal för kalenderår, och högst 1 400 m³ under maximidygn.

Flugån genomrinner de centrala delarna av tidigare Bofara kommun och utfaller i sjön Bergviken vid Kilafors samhälle. Omkring 4 km sydväst om Kilafors rinner Flugån genom Bofarasjön. Gällsån är ett biflöde till Flugån och rinner ut i denna omkring 3 km uppströms Flugåns utlopp

DVA 32/1975

Sökanden

Eyggnadstid

Intagsanordningarna i Gällsån skall vara utförda senast vid utgången av år 1978. Anläggningarna i övrigt skall vara utförda senast vid utgången av år 1994.

Oförutsedd skada

Om bortledandet av vatten ur Gällsån i nu medgiven omfattning vållar skada eller intrång, som vattendomstolen ej förutsett, må den som lider skadan eller intrånget jämlikt 2 kap 24 § vattenlagen framställa ersättningsanspråk genom anmälan till vattendomstolen senast år 1988. Är skadan eller intrånget av betydelse må inom samma tid talan föras enligt reglerna i samma paragrafs andra stycke. Om infiltrationen i nu medgiven omfattning vållar skada eller intrång som vattendomstolen ej förutsett må den som lider skadan eller intrånget jämlikt 2 kap 51 § vattenlagen framställa ersättningsanspråk genom anmälan till vattendomstolen senast år 2004. Är skadan eller intrånget av betydelse må inom samma tid talan föras enligt reglerna i samma paragrafs andra stycke.

Skyddsbestämmelser

Vattendomstolen förordnar jämlikt 2 kap 62 § vattenlagen att för infiltrationsområdet och intagsplatsen i Gällsån skall gälla följande skyddsbestämmelser.

Skyddsbestämmelser för Bollnäs kommuns vattentäkt i Hanebo, zon IV och zon V

Skyddszonerna är utmärkta på en karta fogad till bilaga F till ansökningshandlingarna i målet VA 51/74 hos Södertörns tingsrätt, vattendomstolen, (aktsid 101).

1. Bestämmelser för infiltrationsområdet (zon IV):
  - A. För grundvattnet giftiga eller skadliga ämnen såsom

petroleumprodukter, fenolhaltiga preparat, tjärprodukter, bekämpningsmedel, vägsalt m m får inte hanteras eller förvaras på sådant sätt att risk kan uppkomma för förorening av grundvattnet. Betning av utsäde på marken får ej ske.

Förvaring och hantering av ovan angivet slag, brandfarlig vara undantagen, får icke ske med mindre hälsovårdsnämnden efter hörande av kommunstyrelsen och byggnadsnämnden lämnat tillstånd därtill.

När det gäller brandfarlig vara skall förvaring, transport och hantering ske i överensstämmelse med Kommerskollegiets tillämpningsföreskrifter till förordningen den 1 december 1961 (nr 568) om brandfarliga varor. I enlighet med dessa föreskrifter erfordras tillstånd från byggnadsnämnden för förvaring av mer än 250 l brandfarlig vätska. I samband med sådant tillstånd, som befinns kunna beviljas, äger byggnadsnämnden föreskriva de ytterligare åtgärder mot grund- och ytvattenförorening som kommunstyrelsen och hälsovårdsnämnden i särskilda fall finner erforderliga.

På plats där cistern fylls eller där ämnen av ovan angivna slag eljest hanteras skall den som driver verksamheten på väl synligt ställe uppsätta en skylt med texten: "Fara för vattenförorening. Skyddsområde." Skylten, som tillhandahålles av gatukontoret, skall utföras enligt av Kommerskollegiet utfärdade anvisningar.

B. Grus eller sand får ej uttas och schaktning i övrigt ej ske under nivån + 71,5 m i rikets allmänna höjdsystem 1900.

Sand- och grustäkt eller annan schaktning i större omfattning får ej ske med mindre länsstyrelsen efter hörande av byggnadsnämnden och hälsovårdsnämnden lämnat särskilt medgivande härtill.

På väl synlig plats vid infart till område där grustäkt eller annan schaktning i större omfattning bedrivs, skall genom exploatörens försorg uppsättas en skylt, som tillhandahålles av gatukontoret, med texten: "Skyddsområde för vattentäkt. Spill eller läckage skall omedelbart anmälas till polismyndigheten eller brandkåren." Gatukontoret får dessutom uppsätta skyltar med samma text på de andra platser där kontoret så finner erforderligt.

C. I grustag eller eljest inom området får ej tippas eller utläggas sådana fyllnads- och avjämningsmassor, som kan försämra grundvattenkvaliteten.

D. Industriell inrättning, gödselstäder, urinbrunnar, ensilageanläggningar, soptipp eller annan anläggning med för grundvattnet skadligt avfall, såsom syror, lutar eller metallsalter får ej anordnas.

E. Avloppsvatten får icke utsläppas för infiltration i grunden eller i mot vattentäkten rinnande vattenflöden. Ledning för avloppsvatten jämte tillhörande brunnar skall utföras med de särskilda krav på täthet som föreskrives i byggnadslov eller där sådant lov ej erfordras av hälsovårdsnämnden i samband med författningsenlig anmälan av ledningen enligt 42 § hälsovårdsstadgan.

F. Torrklösett och urinoar utan anslutning till avloppsledning skall vara så inrättade att orenligheten upptas i täta plåtkärl av modell, som godkännes av hälsovårdsnämnden.

G. Vinterupplag av naturgödsel på åkrarna samt spridning av naturgödsel och andra gödningsmedel får endast förekomma i den omfattning som normalt erfordras för jord- och skogsbrukets behov.

Spridning av avloppsslam samt bekämpningsmedel mot växter och skadedjur m m får ej ske med mindre hälsovårdsnämnden lämnat tillstånd därtill.

H. Arbetsmaskin, som ej är fordon och som drivs med flytande bränsle, får ej förekomma ned mindre sådana skyddsåtgärder mot vattenförorening vidtagits, som anges i Kommerskollegiets anvisningar härom.

2. Bestämmelser för vattenintaget vid Gällsån (zon V):

A. För yt- och grundvatten giftiga eller skadliga ämnen såsom petroleumprodukter, fenolhaltiga preparat, tjärprodukter, bekämpningsmedel, vägsalt m m får inte hanteras eller förvaras på sådant sätt att risk kan uppkomma för förorening av yt- och grundvatten.

Förvaring och hantering av större mängd än 50 l av ovan angivet slag, brandfarlig vara undantagen, får inte ske ned mindre hälsovårdsnämnden efter hörande av kommunstyrelsen och byggnadsnämnden lämnat tillstånd därtill. När det gäller brandfarlig vara skall förvaring, transport och hantering ske i överensstämmelse ned Kommerskollegiets tillämpningsföreskrifter till förordningen den 1 december 1961 (nr 568) om brandfarliga varor. I enlighet ned dessa föreskrifter erfordras tillstånd från byggnadsnämnden för

förvaring av mer än 250 l brandfarlig vätska. I samband med sådant tillstånd, som befinnes kunna beviljas, äger byggnadsnämnden föreskriva de ytterligare åtgärder mot grund- och ytvattenförorening som kommunstyrelsen och hälsovårdsnämnden i särskilda fall finner erforderliga.

På plats där cistern fylls eller där ännen av ovan angivna slag eljest hanteras skall den som driver verksamheten på väl synligt ställe uppsätta en skylt med texten: "Fara för vattenförorening. Skyddsområde." Skylten, som tillhandahålls av gatukontoret, skall utföras enligt av Kommerskollegiet utfärdade anvisningar.

B. Grus- och sandtäkt samt krossverk får ej anläggas med mindre länsstyrelsen efter hörande av byggnadsnämnden och hälsovårdsnämnden lämnat särskilt medgivande härtill.

På väl synlig plats vid infart till område där grustäkt eller annan schaktning i större omfattning bedrivs, skall genom exploatörens försorg uppsättas en skylt, som tillhandahålls av gatukontoret, med texten: "Skyddsområde för vattentäkt. Spill eller läckage skall omedelbart anmälas till polismyndigheten eller brandkåren." Gatukontoret får dessutom uppsätta skyltar med samma text på de andra platser där kontoret så finner erforderligt.

C. Arbetsmaskin, som ej är fordon och som drivs med flytande bränsle, får ej förekomma med mindre sådana skyddsåtgärder mot vattenförorening vidtagits, som anges i Kommerskollegiets anvisningar härom.

D. I grustag eller eljest inom området får ej tippas eller utläggas avfall eller fyllnads- eller avjämningsmassor, som kan försämra yt- och grundvattenkvaliteten eller menligt påverka den naturliga grundvattenbildningen. Tippning får ej ske med mindre hälsovårdsnämnden efter hörande av kommunstyrelsens lämnat tillstånd därtill.

E. Industriell inrättning eller annan anläggning med för yt- och grundvatten skadligt avfall, såsom syror, lutar eller metallsalter, får ej anordnas.

F. Ledning för avloppsvatten jämte tillhörande brunnar skall utföras med de särskilda krav på täthet som föreskrivs i byggnadslov eller där sådant lov ej erfordras av hälsovårdsnämnden i samband med författningens anmälan av ledningen enligt 42 § hälsovårdsstadgan.

G. Avloppsvatten får ej utsläppas på eller i marken därest icke hälsovårdsnämnden prövat att så kan ske utan fara för förorening av yt- och grundvatten.

H. Gödselstäder, urinbrunnar och ensilageanläggningar får anordnas endast om betryggande åtgärder vidtages mot förorening av yt- och grundvatten. Skyddsåtgärderna skall utföras enligt av hälsovårdsnämnden för varje särskilt fall lämnade anvisningar.

I. Vinterupplag av naturgödsel på åkrarna avsedda för spridning på våren samt spridning av naturgödsel och andra gödningsmedel får endast förekomma i den omfattning som normalt erfordras för jord- och skogsbrukets behov.

Spridning av avloppsslam och bekämpningsmedel mot växter, skadedjur m m får ej ske med mindre hälsovårdsnämnden lämnat tillstånd därtill.

3. Gemensamma bestämmelser.

A. Om trots föreskrivna försiktighetsmått vattenförorening av ämnen kommit ut inom skyddsområdena eller om annan händelse inträffat, som kan befaras medföra skada på yt- och grundvatten, skall anmälan härom omedelbart göras till polismyndigheten eller brandkåren.

B. Tillsyn över verksamhet som regleras i dessa bestämmelser, utövas av hälsovårdsnämnden samt i vad avser brandfarliga varor av byggnadsnämnden.

Dessutom må tillsyn utövas av kommunstyrelsen.

Tillsynsmyndighet må ej förvägras att företa de undersökningar som erfordras för kontroll av att dessa bestämmelser efterlevs.

De för zon IV meddelade skyddsbestämmelserna skall gälla i stället för de bestämmelser som för samma område givits i vattendomstolens dom 19.9.1966.

Av skyddsbestämmelserna berörda fastigheter

Av skyddsbestämmelserna ~~för zon IV~~ berörs helt eller ^{delvis/}följande fastigheter, nämligen i zon IV Västansjö 1:1, 4:24, 6:3, 7:10 och 22:1 samt samfällad mark för Västansjö by och i zon V Västansjö 4:4, 4:8, 4:25, 4:33, 4:35, 4:37, 5:7, 6:3, 6:4, 7:9, 7:10, 7:11 och 8:9 samt samfällad mark för Västansjö by.

Ersättningar m m

Kommunen förpliktas att som ersättning för av skyddsbestämmelserna orsakat intrång i jordbruket utge följande belopp, nämligen till ägaren av Västansjö 6:3 och 7:10 2 700 kr, till ägaren av Västansjö 1:1 1 500 kr och till ägaren av Västansjö 4:24 6 000 kr.

Verkställighetstillstånd

Nu meddelat tillstånd får tas i anspråk utan hinder av att domen ej vunnit laga kraft.

Rättegångskostnader

Kommunen förpliktas att för kostnader å målet till Lövbjergs huvudmän utge 3 219 kr 20 öre, varav 2 300 kr för ombudsarvode och 919 kr 20 öre för ombudets utlägg. Beloppet skall utgå med lagstadgad ränta. 6 %

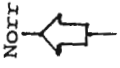
FULLFÖLJDSHÄNVISNING

Angående talan mot domen, se Bilaga.

På vattendomstolens vägnar:

Mats Ericsson

Västansjö grundvattentäkt

A3 → A4

Skala ~~1:10 000~~
1 cm på kartan = 100 m

Hänvisning: Se gällande föreskrifter
utfärdade 1966-09-19 och 1975-05-07

